

1168

LRA

Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

1

Mintis

Nr. 190
PENKTADIENIS
1946 M. SPALIO MĖN. 11 D.
I METAI

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRASTIS

Italijos taikos sutarties projektas priimtas

Londonas. Paryžiaus taikos konferencijos plenumas trečiadienį per 1 val., svarstydamas Italijos taikos sutarties projekto tekstą, priėjo susitarimo dėl Italijos — Jrgoslavijos ir Italijos — Prancūzijos sienų ir 14 balsų prieš 6, vienam susilaikius, nutarė įjungti į sutartį Italijos — Austrijos tarpusavį susitarimą dėl pietinio Tirolio. Tuo būdu taikos sutarties projekto tekstas su Italija laikomas priimtu. Tik Molotovas savo, palyginamai taikingoje, kalboje pasiūlė keturių didžiųjų galutinam sprendimui paklikti Triesto statuto klausimą ir sutarties su Italija komisijos atmetą sovietų siūlymą, įjungti į sutartį su Italija fašistinių organizacijų draudimo klausulį.

Sį kreipimąsi generalinis sekretorius padarė po to, kai JT ūkio ir socialinių reikalų taryba nutarė šią konferenciją šaukti, nors sovietų atstovas ir pasisakė, kad Sovietų s-ga tokioje konferencijoje nedalyvausianti.

ISTEISINTIEJI NETURI RAMYBES

Niurnbergas. Bavarijos informacijos ir spaudos įstaiga praneša, kad Papienas ir Fritsche neturi teisės aplėsti Niurnbergo, priešingu atveju jie busiu tuojau pat suimti. Abu išteisintieji turėsia stoti prieš nunacimo komisija.

Wuertembergo — Badeno karinės valdzios viršininkas pulk. Dawson vakar priėmė Schachto žmoną ir jai pareiškė, kad jos vyras dar turės stoti prieš vokiečių teisma ir gali būti nuteistas.

Londonas. Vyriausioji Vokietijos kontrolės taryba Berlyne trečiadienį 3 1/2 valandas svarstė Niurnbergo tarptautinio karo tribunolo nuteistųjų malonės prašymus. Svarstymo rezultatai nežinomi. Malonės prašymų nepadaė tik Kaltenbrunneris, Speeras ir Schirchachas.

Londonas. AP praneša, kad Niurnberge numatomos dar 6 karo nusikaltėlių bylos.

Sovietai tebesipriešina Atominės energijos kontrolei

Londonas. Atominės energijos kontrolės komisijoje buvo pareikšta nuomonė, jog atominė energija greitai galėsianti būti atpalaiduojama ir neskaldant atoma. JAV atstovas atominės energijos kontrolės komisijoje Baruchas pasisakė už susitarimą dėl inspekcinių kelionių į visų valstybių atominės energijos tyrimų laboratorijas. Tačiau sovietų atstovas šitokį susitarimą neranda galimu, nes jis varžytų suvereninės atskirų valstybių teises.

mės ūkio gaminius. Sovietų s-ga — žaliavas. Sia sutartimi numatytas Sovietų s-gos užpirkimams Svedijoje 1 milijardo švedų kronų kreditas. Sutartis įsigalioja tuoj po jos ratifikavimo.

LENKAI GRĮZTA NAMO

Londonas. Lenkų išvietintųjų grįzimas į Lenkija žymiai padidėjo. Jau pirmomis spalio mėnesio dienomis išvyko 13.000 žmonių, t. y. apie 4-ris kart daugiau kaip per visą pereiną mėnesį. Visi išvykusieji aprūpinti maistu 60 dienų. Mc Neil, atsakydamas Žemesniuose rūmuose į vieno atstovo klausimą, ar tiesa, kad išvietintieji iš Italijos busiu prievarta išsiunčiami į savo kraštus, patvirtino, jog Anglijos vyriausybė lig šiol laikėsi ir toliau laikysis nusistatymo, kad niekas iš niekur nebus prievarta siunčiamas atgal.

SED VADAI REIKALAUJA CENTRINĖS VALDZIOS

Londonas. Ziniomis iš Berlyno, SED vadai Grothwohl ir Pieck paskelbė rinkiminį manifestą, kuriuo reikalaujama kiek galima greičiau praveisti rinkimus visoj Vokietijoje į konstitucinį seimą ir tuojau sudaryti bent provizorinę Vokietijos centrinę valdzia. Ruhro ir Saaro sritis turinti politiškai ir ūkiškai likti Vokietijai. Rytų sienos busiu nustatytos taikos konferencijoje.

DUNOJAUS LAIVININKYSTĖS KONFERENCIJA

Londonas. Jungtinių Tautų generalinio sekretorius Trigve Lie kreipėsi į JAV, Sovietų s-ga, Anglija, Prancūzija, Cekoslovakija, Jugoslavija ir Graikija prašydamas pranešti, ar jos sutinka dalyvauti numatomoj, artimiausioje ateityje sušaukti, Dunojaus laivininkystės konferencijoje Vienoje.

SVEDŲ — SOVIETŲ PREKYBOS SUTARTIS

Londonas. Ziniomis iš Stockholmo pasirašyta Svedijos-Sovietų s-gos prekybos sutartis, kuria numatomas per penkis metus plataus masto pasikeitimas prekybos Svedija tiekiantis plieną, hidroelektros stočių įrengimus, pramonės ir žemės ūkio gaminius.

PASKUBINTAS BELAISVIŲ ATLEIDIMAS

Londonas. Britų Zemuose rūmuose svarstomas antifašistinių belaisvių paleidimo klausimas. Visi kalbėjusieji pasisakė už paskubintą austrų ir vokiečių antifašistinių belaisvių paleidimą. Kalbėjęs vyriausybės vardu išreiškė abejonę ar busiu galima išlaikyti numatytas belaisvių paleidimo planas po 15.000 į mėnesį, nes paleidimo tvarkinumas ar korektiškumas esąs svarbesnis už skaičiaus išlaikymą ne tik iš anglų, bet ir iš paleidžiamųjų pusės.

Dideli neramumai siaurinėje Graikijoje

Atėnai (Daha). Graikijos sostinėje, Atėnuose įvyko didžiulių gyventojų demonstracijų sąryšyje su įvykusiu sprendimu Paryžiaus konferencijoje dėl nustatymo siaurinės Graikijos sienų. Ministeris pirmininkas Tsaldaris, kuris vadovauja Graikijos delegacijai Paryžiuje, pareiškė, kad Graikija vardan teisingumo, kovą tęs toliau. Dėl konferencijos nutarimo liečiančio siaurinę Graikija — pareikštas protestas.

vių ir turėjo sunkių nuostolių kovoje su graikų policija. Grupė banditų aiplėsė britų sunkvežimį su amunicija, kelyje į Salonikus. Tessalijoje 40 graikų batalijonų kovoja su banditais.

Londonas. Komunistų partijai užklausa, Anglijos vyriausybė pareiškė, kad dėl vis dar tebevykstančių neramumu Graikijoje, britų kariuomenės atitraukimo laikas negali būti nustatytas.

DELUEGE NORIMA PRIPAZINTI NEPAKALTINAMU

Praha. Vakar pradėtas procesas prieš buvusį Bohemijos — Moravijos protektorių gen. Daluege. Jo gynėjas reikalavo, kad būtų patikrintas Deluege dvasinis ir fizinis sveikatos stovis. Dėl paveldėto sifilizo jo sveikata esanti tiek nukentėjusi, kad kyla didelių abejonių dėl jo padarytų veiksmų atsakomybės

PIETŲ AFRIKOS MIN. PIRM. OLANDIJOJ

Haga. Pietų Afrikos s-gos min. pirmininkas feldmaršalas Smuts iš Paryžiaus atvyko 3 dienų vizitui į Olandija. Jis buvo priimtas Olandijos užs. reik. ministerio. Smute apžiūrės sunaikintą Walcheren salą.

New Yorkas. AP praneša, kad darbo ministeris Schwellenbach įsikiš į jūrininkų streiką. Jis stengsis pasiekti bent dalinį sprendimą.

Graikijos parlamentas 180 balsų dauguma, pareiškė pasitikėjimą Tsaldario vyriausybei. 5 opozicijos nariai pasišalinio iš posėdžių salės. Savo pirmoje kalboje parlamente karalius Jurgis pareiškė visišką vieningumą vyriausybės užsienio politikos klausimais ir norą dėl pagreitinto Graikijos atstatymo.

Tuo tarpu siaur. Graikijoje vyksta smarkūs neramumai. Gaujos užpuolė daug vietovės.

Ar mūsų praeito karo strategija buvo teisinga?

Daugiau kaip pusantų metų praėjo nuo Pergalės dienos, o sukūrimas pastovios taikos Europoje nesirodo net horizonte. Kad Europa privalėtų būti grupė nepriklausomų valstybių — visiems yra aišku.

Išnešant iš tų visų dabar vykstančių reiškinų įdomu bus pažvelgti į praeitį ir prisiminti tuos laikus, kada užkulisuose buvo pasireiškusios dvi skirtingos karo vedimo Europoje nuomonės. Viena jų britų, ypatingai p. Winstono Churchillio, antroji — amerikiečių. Ginčijamasi buvo dėl strategijos ir invazijos į Vokietiją. Churchillis buvo už „švelnią chirurginę operaciją“, o amerikiečiai kovojo už tiesioginę ataką per anglų kanalą. Pirmuosius rundus laimėjo Churchillis. Bet amerikiečiai vėliau savo pilnai pasiekė ir net didesnes Churchillio pastangas išskirti tam tikrą anglo-amerikiečių karo pajėgą į Balkanus ir Dunojaus slėnį, paverstė niekais.

Ginčai prasidėjo tuoj po Pearl Harboro įvykių. Amerikiečių štabų viršininkai protegavo ribotą puolimą per Kanalą 1942 metais tikslu užimti ir išlaikyti Serburgo pusiasalį. Šio puolimo tikslas buvo priversti vokiečius atitraukti dalį savo pajėgų iš rytų ir tuo padėti rusams, kurie tuo metu buvo apverktinoje padėtyje ir paruošti dirvą didesnei invazijai 1943 metais. Toks tai buvo planas ruošiamas, kada Eisenhoweris buvo pasiūstas į Londoną birželio mėnesyje, po antrojo Churchillio vizito Vašingtone.

Britų vyr. štabų vadai nutarė, kad tiesioginis kontinento puolimas ir išlaikymas yra negalimas dėl per mažo turimų jėgų skaičiaus 1942 metais. Jie nenorėjo rizikuoti „antrojo Dunkerque“.

1942 metų liepos mėn. Amerikos štabų viršininkai atvyko į Londoną, kad įtikinti britus mėginti išsikelti 1942 metais. Tai būtų buvusi grynai britų karo operacija, kadangi amerikiečiai pažadėjo pasiūsti pagalbon tik 3 divizijas. Britai buvo neišjudinami. Tada buvo nutarta pulti prancūzų Šiaurės Afriką. Po pirmųjų nepasiekimų Tunise pasidarė aišku, kad Šiaurės Afrikos išvalymas ir Viduržemio jūros saugomo atstatymas, pareikalaus ir Sicilijos paėmimo. Tuo būdu susitrukdyt numatytoji invazija 1943 metais per Kanalą. Churchillis laikėsi griežtai savo nusistatymo, kad Italija dar tais pačiais metais būtų nugalėta. Net po Italijos kapituliacijos, kada mes turėjome savo žinioje Italijos laivyną, Neapolio ir Foggia aerodromus, jis, Churchillis, reikalavo tęsti karą Italijoje. Pirmiausia jis norėjo Romos, o po to jau visos Italijos. Jis norėjo ir mėgino ištraukti Turkiją į karą. Jis norėjo iškelti anglo-amerikiečių kariuomenę Graikijoje, Jugoslavijoje ir net Adrijos jūros šiaurėje. Net, beveik, po galutinio susitarimo keltis per Kanalą, 1944 metais gegužės mėn. pasiekto Quebeco konferencijoje, britai vėl išnaujo iškėlę šį klausimą Kaire gruodžio mėn. Tik keliomis dienomis vėliau Teherane buvo galutiniai nuspręsta Stalino, kuris stipriai palaikė amerikiečių planą.

Churchillis dėjo dar kartą visas pastangas įtraukti Turkiją į karą, o britai aiš-

kiai pasipriešino rengiamai invazijai į Prancūziją siūlydami išsikelti Adriatikoje.

Churchillio strategija rėmėsi ypač entuziastiškai jo siūlomu oro karu. Keli geriausiai Amerikos oro laivyno generolai buvo įsitikinę, kad iš įrengtų aerodromų arti Reicho pietinės dalies, kurią Churchillio strategija užtikrina, Vokietiją galima buvo priversti kapituluoti bombarduojant iš oro. Bet, vadovaujant Amerikos karinių pajėgų vyr. štabui, viršų paėmė daugiau tradiciniai karo principai.

Churchillio strategija turėjo daugiau politinių objektų. Pagal ją dabar angli-

amerikiečių armijos būtų Austrijoje, Vengrijoje, Jugoslavijoje ir, gal būt, kartu su turkais, Bulgarijoje. Tos armijos būtų ten, kur, atėjus laikui, reikėtų atkurti Europos valstybės ir pasirašyti taiką.

Stalinas tai žinojo. Taip pat ir amerikiečiai. Amerikos politika buvo laimėti karą greičiausiai galimu būdu. Ji nežūrėjo ateitin. Užsienių reikalų ministeris Eyrnesas, tarp kitko, turi tikrai stebėtis šiuo metu, kad mūsų karo strategija Europos karo metu tikrai buvo „truputį“ trumparegiška

Netikri pranašai

Tie, kurie šiandien kaip pasamdos ateina į mūsų tarpą griauti, aiškiai niekada nepasisako, kas jie tokie yra. Jei paklausytume jų žodžių, kartais galėtų atrodyti, kad tai ne tokie jau blogi paukšteliai. Dažnai jie mūsų bendruomenėms sakosi nori gera, ir tik pamažu išryškėja jų tikrieji griaujamieji tikslai, jų vilko avies kailyje vaidmuo.

Iki šiol rytų agentai, norėdami skaldyti mūsų bendruomenes, kenkti joms, ardyti sugyvenimą, griauti kultūrinį darbą, atlikdavo tai kažkaip nejučiomis. Sudarę sąvo šalininkų ir simpatikų būrelius, jie pakurstydavo linkusius į samagono gamybą, paremdavo muštynių ruošėjus, sudarydavo progų nusigerti ir apsijuokinti tiems žmonėms, kuriems savo vardui švaram išlaikyti reikalingas susitvarkymas, ar net įveldavo juos į peštynes. Žodžiu, darydavo taip, kad mūsų bendruomenėse būtų vis neramu, kad jos kompromituotųsi prieš sveitumusius, netektų gero vardo ir pagaliau paramos ir globos. Be paramos ir globos labai sunkus ar net neįmanomas būtų ir tas kultūrinis darbas, kuris šiandien daugeliu atvejų sutartinai ir vaisingai dirbamas.

Tą griovimo darbą dažniausia vykdavo kažkokia nematoma, paslaptina ranka. Kai iškildavo kaltė, nebebūdavo kaltininko. Kurstytojai likdavo kažkur užkulisyje, neatsakingi ir nepakaltinami. O dabar savo griaujamajai ideologijai skleisti šita paslaptiną ranką pradėjo ir savo lietuvišką spaudą leisti. Tiesą pasakius, šitos pogrindinės raunosios literatūros leidėjai nėra tokie, kurie moka visiškai paslėpti savo pėdsakus: aiškūs jų ir pėdsakai, aiškūs ir jie patys, bet ne tai čia svarbu. Ta spauda slaptai siuntinėjima skaitytojams, niekas jos nepasirašo, todėl mes ją privalome laikyti slapta, einančia iš pogrindžio, o kadangi ji dirba bolševikinio samdino darbu, slėpdama savo uodegą, todėl mes norime čia nušviesti skaitytojams tą ideologiją, kuria ši spauda remiasi.

Vakarykštės pirmosios kregždės

Dabar pasirodanti pogrindinė bolševikinė spauda nebėra pačios pirmosios pavasarinės kregždės. Prieš keletą mėnesių Flensburge, slapyvardžiais pasirašytų redaktorių tvarkomas buvo pasirodęs rotatorinis žurnaliukas „Visuomenės balsas“, kuris išėjo keli numeriai ir kuris sustojė neradęs lietuvių skaitytojų, pritarimo. Tas

žurnaliukas vaidino tada labai neaiškų vaidmenį. Jis tariamai vedė kovą su spekuliacija ir kitokiomis mūsų gyvenimo negerovėmis, šnekėjo nesąmones apie literatūrą, iš viso svaidėsi tuščiais ir nelabai protingais žodžiais. Skaitytojas nusipirkęs perskaitydavo, nusispiudavo ir kitu numerio jau nebeimdavo į rankas. Iš visko tada atrodė, kad susidarė grupelė žmonių, kurie sumanė išleisti žurnalą, norėdami pagarsėti ar pasipelnyti, ir daugiau nieko rimtesnio. Juk tada buvo paplitusi stovyklose literatūros ir laikraščių leidimo liga, ja buvo susirgę daugumas tokių, kurie iš dyko būvimo stengiasi įsigyti rašytojo, redaktoriaus ar leidėjo vardą, apie patį darbą nieko neišmąnydami. „Kaip kas išmano, taip save gano“, pagalvodavo tada skaitytojas, perdaug nesiesiolodamas. Tiesa, literatūrinis analfabetizmas iš ano žurnaliuko klestėjo puikliais žiedais. Literatūrinis menkumas buvo ten garbinamas ir į padangės keliamas. Kas kiek atydziau sekė naująjį lietuvių literatūros gyvenimą nepriklausomoje Lietuvoje, tas atsimena; kad Gilbonio poezija buvo pajuokos objektas, nes tai buvo poezija, kurioje visišku pilnumu reiškėsi nenusiavokimas apie poeziją. Gilbonizmas buvo pataps bendrinis vardu, poezijos menkystės sinonimu, o mūsų minėtasis žurnaliukas viename savo numeryje tvirtino, kad Gilbonio poezija esanti nemirtinga, išliksianti amžiams. Keisčiausia buvo tai, kad apie šitokią poeziją buvo kalbama be jumoro, rimtai, su pagarba. Sąmoningesnis skaitytojas jau tuomet klausė, kas tai yra: labai prastos rūšies neišmanymas, ar sąmoningas noras bandyti įtikinti, kad šiukšlė yra ne šiukšlė, bet aukso gabalas ar deimantas? Tuomet toks klausimas liko be atsakymo, o atsakymas atėjo dabar.

Raudonas meškerės kablukas . . .

Iš tos pat vietos, kur anąkart su tuo pušiu vješiu žurnaliku ėjo klaidinga tariamojo neišmanymo šviesa, dabar slaptai ir už dyką siuntinėjamas ateina jau aiškesnis raudonas rytų saulės spindulys, pridrintas prie dabartinių laikų ir mėginamas dar po truputį dangstyti, tarytum ta kruvina raudonoji šviesa dar gali būti kuo nors pridengiamas, nors ir stengiantis apgauti skaitytoją. Taigi dabar iš Flensburgo padangės kity stovyklų gyventojai gauna naują rotatorinį žurnaliuką, pava-

(nukelta į 4 p.)

MARTIN ANDERSEN-NEROE

„TU MANO TĒVAS!“

Mano vaikystės metais tekdavo dirbti viems neturtingų danų vaikams ir jų motinoms, jei tik jie įstengdavo susirasti kokį darbą. Mažiausia čia nukęsdavo vyrai: jie darbo metu sugebėdavo dalį laiko praleisti smuklėje. Darbdaviui tai nesudarydavo žymensnių nuostolių; jis su malonumu leidavo vyrui pragerti tai, ką žmona ir vaikai dideliu vargu užkaldavo. Dažniausiai jis pats įtaisydavo šalia darbovietės degtinės parduotuvę, ar smuklę, iš kur darbininkai net ir darbo metu galėdavo pasiimti degtinės ir alaus, ir kur jie lindėdavo, baigę dienos darbą. Gėrimus jie gaudavo ir kreditą, o šeštadieniais skola būdavo atskaičiuojama iš algos. Atskaitymas įvykdavo dažnai toje pačioje smuklėje, kad apsisaugojus nuo galimų netikėtumų. Tai, ką darbdavys vienai ranka išmokėdavo, kita vėl atimdavo.

Praeitam šimtmety vaikai dažniausiai praleisdavo kūdikystės metus visai nežinodami, ką reiškia turėti tėvą. „Vyras“ — taip maža sesutė vadino mūsų tėvą — ketvirtą valandą ryto, mums dar miegant, išėdavo į darbą. Kai jis vakare grįždavo namo, motina dažniausiai būdavo pasirūpinusi, kad mes nesimaišytume po kojų. Juk negalima buvo tikrai pasakyti, kokiam stovį jėvas grįš. Sekmadieniais jis paprastai miegodavo ligi gerų priešpiečių, o po to apsi- rengdavo ir eidavo pas draugus. Tik kam nors apsilankius, galima buvo tikėtis, kad jis pasiliks namie. Tokiomis aplinkybėmis negalėjo mūsų tarpe susidaryti nuoširdūs santykiai. Tėvas liko svetimas — „vyras“.

Tuo labiau vaikai veržėsi prie motinos, — bet anais laikais ir ta laimė buvo ribota. Dar gerai, jei motinos darbas būdavo tokio pobūdžio, kad vaikai galėjo būti kartu su ja, pavyzdžiui, laikraščius išnešiojant.

Mažai likdavo vaikams laiko žaidimams, valgis buvo negausus, rūbai — menki. Svarbiausio dalyko — džiaugsmo — retai užderėdavo.

Bet pamažu tai šen, tai ten ėmė afsirasti kitokių žmonių. Tai buvo lyg kažkokia sekta; žmonės, visai skirtingi nuo kitų. Jie eidavo ir susirinkimus, kur būdavo kalbama ir dainuojama; o sekmadienius praleisdavo ne smuklėje, bet su vaikais ir žmonomis laukuos ir miškuos. Jie šiaip nesiskirdavo nuo kitų padorių žmonių, bet tarp kitko juose jautėsi kažkoks išžulumas. Jie šiaušėsi prieš vyresnybę, eidavo procesijose su raudona vėliava ir norėdavo patys nusistatyti algų dydį. Mūsų motina ir kitos moterys dažnai kalbėdavo apie juos, kaip apie pamišėlius, norinčius viską apversti aukštyn kojomis. Tie gi, galiausiai, ėmė net savo algas nešti namo, — vietoj to, kad jas pragertų. Jie taip pat dėjo pastangas, kad jų žmonoms ir vaikams nereikėtų eiti į darbą.

Keletas tokių žmonių gyveno tame pačiame neturtingų kvartale, kaip ir mes, ir aš slapta pavydėjau jų vaikams. Pastaruosius mes vadindavom „cicilikais“. Ta pravardė

buvo pavydo padiktuota: tikrumoje mes būtume su džiaugsmu keitėsi su jais vietomis. Jie buvo geriau užlaikomi, negu mes; jie turėjo didesnę pasitikėjimą savim: galbūt, jie buvo juo užsikrėtę nuo savo tėvų. Skaudžiausia būdavo stebėti draugiškus santykius tarp tokio „ciciliko“ ir jo tėvo. Vasarą nuostabieji tėvai grįždavo iš darbo namo dar su šviesa. Motina nuprausdavo vaikus, ir jie, susikibę rankomis, bėgdavo pasitikti tėvo, — ir jiems būdavo leidžiama parjoti namo ant tėvo pečių. Tai matant, many kilėdavo noras garsiai staugti. Vieną ar du kartu ir aš pamėginau nutykoti tėvą, kad išgyvenčiau ką nors panašaus. Ak, tai buvo bergždzias darbas!

D. P.

Nužemino tave ir nedavė žmogaus Tau vardo
Tu nežinai šiandieną kas esi.
Svetimos rankos tavo visą ateitį suardo
ir ženklina Tave — Dipi.

Kur Tavo žemė, kur šalis Tava gimtoji
ir ilgesį kurios šalies neši širdy?
O minios žvėriškai įsiutusios kartoja —
o nukryžiuokit jį — tai jis — Di Pi.

Tu ne žmogus — tau atėmė sapnus švenčiausius
ir uždraudė sapnuoti svečioj naktį,
ir kai tavęs kas nors ko nors paklausia
tu automatiškai tari — esu Di Pi.

Tu valgai duoną, — ne, pyragą baltą
ir ašaras karčias kasdien geri,
kad tavo žemę, mylimą, nekaltą
savąja pavadino svetimi.

Tu negali gėrėtis nei pavasariu nei saule,
ir tau aukščiausi kalnai svetimi —
nors tavo visas jau dabar pasaulis
nes tu benamis ir nežinomas Di Pi.
7.8.46.

A. Z.

Ir vieną šeštadienį stebuklas įvyko!
Tėvas buvo grįžęs iš savo darbų Jutlandijoje ir vėl pradėjęs dirbti kalkių degyklėje prie akmenų skaldymo. Vėl sunkus slo- gūtis užgulė namus, rami nuotaika buvo sutrikdyta. Reikėjo būti atsargiems, seikėti kiekvieną žodį, kad nieko neišsiplepėjus apie tuos gerus laikus, kai tėvas buvo išvykęs. Savaitė baigėsi. Kartu su šeštadieniu vėl priartėjo lemiamos svarbos klausimas: ar tėvas parneš bent dalį savo algos, — ir kiek? Nuo šio dalyko priklausė, kaip atrodys mūsų gerbūvis visą ateinančią savaitę, net gi — ar riebiai mes galėsime valgyti.

Prieš tėvui pareinant, mes, vaikai, paprastai baugiai susimesdavom į kampa ir pakuždomis sekdavome pasnaks. Šį kartą tas laikas dar nebuvo atėjęs, mes žaidėm, o motina sėdėjo suspaudusi rankomis galvą. Staiga pasigirdo pažįstami žingsniai, ir tėjo tėvas, — tėvas, kuris šiuo metu turėjo sė-

dėti smuklėje. Jis žengė kažkaip kitaip, jo veidas buvo šviesesnis, negu paprastai. Jis lėtai pakabino kepurę, priėjo artiau ir padėjo visą sauja pinigų ant stalo. Dešimtį kronų, visą savaitinę algą! „Se, motin“, — tarė jis neryškiu balsu, nepažvelgdamas į mus, — „žiūrėk, kad parūpintum geresnio valgio. Rytoj eisime į mišką.“

Motina buvo besušunkanti iš džiaugsmo, bet laiku susigriebė. Per didelis jos entuziazmas būtų galėjęs išsaukti neigiamą reakciją. Ji prispaudė ranką prie krūtinės ir tyliai tarė: „Mano tokia komiška saviųjųta.“ Tėvas rūsčiai dėbtelėjo į ją: „Siųsk gi vaikus į krautuvę!“

Ir viskas buvo realu: ne tik pirkiniai buvo rankomis apčiuopiama tikrovė, bet taip pat — kitą dieną mes visi kartu iškeliavom į mišką! Kur mes vaikščiojom, — aš neprisimenu. Aš nežinau, kad tėvas vedė mane už rankos, ir aš buvau apsvaigęs nuo palaimos. Jo sunki kumštis, kuri taip skaudžiai mušdavo, švelniai gaubė mano ranką, ir aš turėjau nuolat žvilgčioti į viršų ir tyliai kartoti: „Tu mano tėvas!“ Aš neprisimenu ką mes matėme ir išgyvenome toje iškyloje. Galbūt, aš per maža dėmesio kreipiau visai aplinkai. Mane buvo užvaldžiusi tik viena mintis: ar mano tėvas leis man joti ant savo pečių, kaip darydavo kiti tėvai — mano nuomone, — tikrieji? Prašyti aš nedrįsau! Man pagelbėjo mano per maži batukai: pabėgėjęs valandėlę, aš galutinai pristojau. Motina pašniždėjo kažką tėvui, ir staiga aš pakiliai ir erdvę, atsidūriau raitas ant tėvo pečių, sudėjęs rankas ant jo aukštos, prakaituotos kaktos. Ir tuo metu buvo atlyginta už daugelį vargo dienų!

Didelėje miško aikštėje buvo susibūrus minia žmonių. Bardzotas vyras stovėjo ant kalvos, kalbėjo ir mojavo rankomis. „Mes darbininkai!“ — šaukė jis ir atrodė, lyg koks apaštalas. Aš buvau visiški ir ji užsi- spoksojęs ir kai atsipekėjau, tėvas ir motina buvo dingę. Atrodė, kad tuoj prasivers žemė! Aš jau buvau apsipratęs su tuo, kad po kiekvieno džiaugsmo seka koks nors smūgis, ir man atrodė savaime suprantama — nors ir skaudu, — kad aš savo tėvų daugiau nebematysiu. Juoda neveltis prislėgė mane, ir aš bėgiojau kükčiodamas ratu, neturėdamas jėgų garsiai verkti. Šį kartą buvo perdaug. Ypatingai — tėvo netekimas: turbūt, pirmą kartą gyvenime aš pirmiausia pagalvoju apie tėvą. Tik dabar jis buvo atsiradęs su geromis, šiltomis rankomis ir malonia šypsena, ir štai man neteks jo daugiau regėti. Tai buvo nepakeliamas!

Zmonės pakėlė mane, norėjo nuvesti ties kalbtuoj, kad būtų viešai apskelbta mano nelaimė. Atrodė, kad man skirta ne tik skausmas, bet ir gėda.

Aš buvau dar tokiam amžiuje, kai vaikai lengviau atpažįsta suaugusius iš kojų, negu iš veido. Į staiga mano akys pastebėjo tėvo šviesiai pilkas kelnes ir žvilgančius, puošnius batus. Aš ėmiau klykti: „Tėte, tėte!“ Žmonės kimšosi pirštus į ausis ir juokėsi.

(bus daugiau)

Churchillo pareiškimas konservatorių partijos suvažiavime

Blackpool mieste, Anglijoje įvyko pirmasis konservatorių partijos suvažiavimas po praėitų metų pralaimėjimo rinkimuose. Suvažiavimo dalyviai atmetė reikalavimą sudaryti v.enybės frontą, kuris, vadovaujamas konservatorių, jungtų visas opozicijoje prieš vyriausybę esančias partijas ir tuo kovotų prieš valstybinį socializmą. Bet buvo priimtas nutarimas, kuriuo palengvinamas įstojimas konservatorių partijon visiems tiems, kurie yra priešingi vyriausybės vykdomoms socialinėms reformoms. Anthony Edenas pareiškė, kad valstybės socializmas žalingai veikia kiekvieno asmens asmenišką laisvę ir atskaitingumą jausmą.

Konferencijos metu, masiniame susirinkime, kalbėjo konservatorių partijos vadas Winstonas Churchillis apie reikalingumą vieningos opozicijos iš socialistų, liberalų ir konservatorių prieš komunizmą. Kalbėdamas užsienių politikos klausimais pareiškė, kad Didžioji Britanija ir JAV susijungė dar tampresniais ir draugiškesniais ryšiais. JAV savo tvirta užsienių politika ir griežtu atsisakymu nuo izoliacinės doktrinos padėjo stiprius pa-

grindus pasaulio taikai. Toliau Churchillis pareiškė: „Mes džiaugsimės galėdami išlaikyti tuos draugiškus santykius, susidariusius karo metu su sovietų tauta ir vyriausybe, tik žinoma, jei ji duos mums galimumą tai įvykdyti“.

Baigdamas Churchillis kvietė visus burtis į įsteigtą naują organą: „Sajunga visų vyrų ir moterų, visų partijų bei luomų, kurie yra priešingi socialistinei teorijai ir jos valdymo formą pakeisti norėtų“.

STEIGIAMA TARPTAUTINĖ ZIBALO SAJUNGA

Ziurichas. Tarptautiniame kooperatyvų sąjungos susirinkime buvo nutarta įsteigti tarptautinę zibalo sąjungą. Steigiamasis kapitalas sudaro 15 milijonų dolerių. Priešios sąjungos prisidės 21 valstybė.

EUROPIECIAI SUSIPAŽISTA SU AMERIKA

Amerikos aukštosios mokyklos pakvietė iš įvairių Europos kraštų, 39 profesorius ir 11 mokytojų susipažinti su Amerika.

TRUMPOS ZINIOS

New Yorkas. Generalissimus Cankaiškas kreipėsi į komunistus prašydamas nutraukti kovas ir prisidėti prie vyriausybės sudarymo.

Belgradas. Parodymai prieš vysk. Stepanovitch baigti. Rytoj bus paskelbtas teismo sprendimas. Stepanovitch kaltinamas nusizengimais prieš žmoniją.

Kopenhaga. Buvęs Danijos švietimo ministris Johnson priešinas pakeitimui Vokietijos — Danijos sienos.

Londonas. Pranešama apie 4 Londono liuksusinių viešbučių tarnautojų streiką, kurie reikalauja jų darbo bendruomenės pripažinimo.

Roma. Gauta žinių apie pirmuosius rinkimų rezultatus. Šiaurinėje Italijoje daugiausia balsų kol kas yra gavę socialistų-komunistų partija, tuo tarpu, kai Florencijoje daugumą laimėjo krikščionys-socialistai.

Londonas. Ziniomis iš Frankfurto dėl municijos sandėlio sprogimo užmušta 3 amerikiečių kariai ir 3 vokiečių belaisviai. Sužeista taip pat po tris abejų kategorijų. Sprogimo priežastys nežinomos.

Londonas. Britų karinė valdžia Vokietijoje pranešė išsileisiantį savo zonon iš visų kraštų, išskyrus Ispaniją, maisto siuntas vokiečiams iki 5 kg svorio. Tik Kanados ir JAV siuntoms nestatoma jokių sąlygų. Manoma, jog tokių siuntų leidimas busias išplėstas ir likusioms trims zonoms.

PABALTJO MENININKŲ KONCERTAS

Penktadienį, spalio mėn. 11 d. 20 val. „Waldhorno“ salėje įvyksta koncertas. Dalyvauja „Estonia“ teatro dainininkas Maimu Teder - sopranas, Lietuvos operos solistas Kostas Orantas - tenoras ir latvių pianistė — Wally Titow. Programoje - lietuvių ir estų dainos, operų arijos, duetai, muzikos kūriniai ir kt. Bilietai gaunami prie įėjimo.

RASANTIEMS LAISKUS „MINTIES“ REDAKCIJAI IR ADMINISTRACIJAI

Pranešama, kad „Minties“ adresas pasikeitė ir dabar visus platintojus ir korespondentus prašome siusti korespondenciją tokiu adresu: (13b) Memmingen, Postschliesfach 110. Taip pat prašome korespondenciją adresuoti ne redakcijoje ar administracijoje dirbantiems asmenims, o tiesiog „Minčiai“.

Mintis

Thought • Lithuanian Daily Newspaper • Permitted by UNRRA Team 155 • Eina kasdien be šventadienių • Atsakingasis redaktorius ir leidėjas J. Vasaitis • Memmingen, Airport, Baltic Camp • Prenumerata mėn. 10 R/M • Atskiras numeris 40 pl. • Konto: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H. Memmingen (Bayern) Nr. 9149 • Spausdina Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b. H., Memmingen (Bayern).

Netikri ...

(atkelta iš 2 p.)

dintą „Tikrovė“. Pats pavadinimas labai panašus į jau mums visiems pažįstamą „Tiesą“, bolševikų partijos organą. Šis leidinėlis nėra, tur būt, visiškai partijos organas, nes prie pavadinimo šitai neparašyta. Jis taip pat negieda tokių atvirų giesmelių, kurios partijos organui tinka. Iš jo puslapių kai kur padvelkia net tariamasis patriotizmas, nes žvejojant šiandien raudonai dažytas kabliukas žuvelėms gerai pažįstamas, todėl reikia visaip drumsti vandenį, kad kabliuko spalvos nebūtų matyti, ir tada geriau kabinsis žuvelės, lengviau bus galima apsukti joms galvėles.

Gausybė žodžių ir pažadų

Sio leidinio redakcija ilgame vedamajame mėgina nusakyti tikslus savo nepერიodinio leidinio, kurio žadama išleisti ir daugiau numerių. „Tie, kurie trokšta teisybės, bet jos ištrėmime neranda, apsidžiaugs, tikėdamiesi mūsų šio leidinio puslapiuose ją antrasti. Tie, kurie teisybės bijo, išgirdę mūsų leidinio vardą išsigąs, jausdami sau rimtą pavojų būti atpažinti kaip melagiai ir vilkai avies kailyje“, rašoma ten. Ką gi, atrodytu, kad leidinio tikslas būtų kova su mūsų gyvenimo negerovėmis, taip sakant, dabarties gyvenimo sansacija. Toliau pasisakoma, kad šio leidinio tikslas busias ginti tikrąjį ir grynąjį lietuviškumą nuo politinių vertelgų (?), jie smogsia kiekvienam, kas savanaudiškumo interesais vadovaudamasis išsina į visuomeninio gyvenimo areną. Daugybėje žodžių ir pažadų paskėsta skaitytojas, nebesusigaudydamas, prieš kokius politinius vertelgas čia bus kovojama, nebesuprasdamas ir daugelio kitų neaiškiai ir išpūstais, rėkiančiais žodžiais nusakytų dalykų, o kai leidėjai ar redaktoriai pasisako už nepriklausomą Lietuvą, tada ten-

ka tik nulenkti galvą: tai juk visų mūsų troškimas. Bet jie Lietuvą išivaizduoja nebe tokią, kokią buvo, nes buvusieji žmonės jiems yra politiniai nesubrendėliai. Jie kalba apie būsimašias laisves, vargo žmonių teises, už tai, kad atėities Lietuvoje nebūtų dvarų, kad visi turėtų žemės ir t. t. Jie daug kalba, skandina viską žodžių rūke. Jie tikisi, kad profesoriai ir vardą turintieji rašytojai ar poetai jiems nerašys. Jie ...

Kas tie jie?

Kam jie atstovauja? Jie kai kur aiškiai pasisako, kad atstovauja socialistams. Kokiems socialistams?

Socialdemokratams tikrai ne, nes šie turi savo žmonių ir aiškia programą ir neprago atstovų iš tamsių pakampių. Valstiečiai liaudininkai taip pat čia neatstovaujami. Tai gal nauja partija?

Ne. Jie yra tie, kurie drįsta tvirtinti, kad lietuviai savanoriškai ėjo į vokišką kariuomenę, kad jie rėmė vokiečių okupaciją, kad patys gaudė savuosius ir vežė į Vokietiją, grūdo į kalėjimus, į koncentracijos stovyklas. Imkite ir atiduokite tuos visus ištrėmime esančius lietuvius ištroškusiems jų kraujo už geležinės sienos, žiūrėkite, kokie jie yra! Kas gi šitokiomis provokacijomis verčiasi? Tik lietuvių tautos nedraugai, jos šmeižikai, norintieji už svetimus pinigus pakenkti lietuviams. Taip elgiasi tik lietuvių tautos priešai! Taip elgiasi, sakykime atvirai, žmonės, kurie tarnauja mums baisiai ideologijai iš už geležinės uždangos ir nori mūsų tremtinių bendruomenei tik bloga.

Klaidingas apaštalavimas

Lietuviškieme mūsų laikraščiai formuoja viešąją nuomonę, todėl pogrindžio griaunamąjį darbą varantieji apaštalai nepatenkinti tuo ir puola kai kuriuos laikraščius („Mūsų Kelią“, „Tėviškės Garsą“, „Mūsų Viltį“, „Mintį“). Keista, kad šis (bus daugiau)